

Ful i Hembygdsgård

INSTÄLLT

På grund av pågående pandemi är alla
evenemang vid Hallsbergs Hembygdsgård
inställda året ut.

Vi återkommer nästa år med vidare information.

Hallsbergs Hembygdskalender 2021
finns från måndag 30 november
att köpa i Hallsberg hos:

- ♥ Blomsterboden, Stortorget
- ♥ PeWe Kafé, V Storgatan 4
- ♥ Världsbutiken, Stortorget 1

Hallsbergs Hembygdssförening

c/o Yngve Sundell
Stocksättersvägen 19
694 35 Hallsberg

Hembygdsgården
Stocksättersvägen 16
Tel 070-585 79 98

www.hembygd.se/hallsberg

Styrelsen/ordinarie ledamöter

Kassör: Yngve Sundell
Au Stocksättersvägen 19
694 35 Hallsberg
Tel. 0582-128 81
mobil 0731-542944
yngsun@telia.com

Sekreterare: Lillemor Ohlsson
Au Krokvägen 23
694 35 Hallsberg
Tel. 0582-127 57
lillemor.ohlsson@telia.com

Ledamot: Maud Stranneby
Au Hasselvägen 6
694 35 Hallsberg
mobil 070-522 18 19
maud.stranneby@telia.com

Kontakt- Dan Åström
person: Nytorgsgatan 1 C
694 35 Hallsberg
Tel. 073-922 99 55
k.d.astrom@telia.com

Uthyrning: Karin Lindberg
Stocksättersvägen 7
694 35 Hallsberg
Tel. 0582-163 53
karinlindberg57@hotmail.com

Ledamot: Annica Fjällstam Eriksson
Korsbergsgatan 36
694 37 Hallsberg
mobil 070-350 12 77
annica.fjallstam@live.se

Ledamot: Sture Hermansson
Soldatvägen 11
694 30 Hallsberg
Tel. 072-721 35 87
sture@sturehermansson.se

Ledamot: Inger Hellqvist
Skalleruds Gård
694 91 Hallsberg
mobil 070-588 51 39
inger@rosavi.eu

Styrelsen/ersättare

Rod Cansby, Nytorgsgatan 6
694 33 Hallsberg 073-650 20 34
rod@cansby.se

Anja Sigfridsson, Allégatan 22
694 31 Hallsberg
anja6635@telia.com

Birgitta Sunvisson, Hagmarksvägen 6
694 36 Hallsberg 070-580 47 87
rob_sunvis@hotmail.com

2020 ETT ANNORLUNDA ÅR – EN ANNORLUNDA JULHELG OCH HUR BLIR DET 2021?

2020, ett år som verkligen går till historien, ja till hela världshistorien. Vem kunde ana att ett litet virus kunde slå ut hela moder jord? Vi driver för närvarande ett stort krig mot en makt som vi måste ha mikroskop för att se. Alla är vi nu så trötta på Covid 19 / Cornanan. Högst upp på våra önskelistor måste väl stå att bli kvitt pandemin och få slut på smittan.

Det är tråkigt att på första sidan av vårt hembygdblad behöva berätta att vi tills vidare ställer in alla aktiviteter, men från hembygdssrörelsen tar vi vårt ansvar fullt ut, vi tar inga risker, hälsan går före allt. Det kommer att komma bättre tider, bara vi alla tar vårt ansvar nu.

Av förklarliga skäl så har vi inte så mycket att rapportera från våra aktiviteter, men midsommarstången kom på plats vid hembygdsgården av flitiga krafter, Teater Hallsberg hann med 11 föreställningar av sin sommarfars Svit 222 med max 50 personer i publiken utomhus under sommaren, men sedan tog det stopp för Hembygdsgårdarnas dag, berättaraffnar m.m. Utställningen av Iris Gustafssons hallsbergbilder som skulle visas vid hembygdsgårdarnas dag, kommer att återfinnas i vår hembygdskalender som kommer att säljas fr o m 30 november hos Blomsterhörnan, PeWe Kafé och Världsbutiken.

Alla mynt har som bekant två sidor, och visst kan man i dessa tider också se vissa positiva vinster med våra ändrade betenden. Vi upptäcker att vi har mycket fint här hemma runt om hörnet, vi behöver inte långa flygresor till varmare länder för att få vila och rekreation. Många har sökt sig till naturen och våra fina naturreservat. Vi möts mycket mera utomhus, vilket är nyttigt för oss. Vi håller bättre handhygien som bidrar till att vi inte har så mycket andra förkylningar, magsjukor m.m. Många jobbar hemifrån, då minskar resandet och koldioxidutsläppen. Tempot på livet och alla måsten, kan ge lite vila och lugn för de människor som nästan "gått in i väggen". Ja, så visst kan man också hitta goda saker i eländet.

Att vi fortfarande har en stark framtidstro och att vi försöker vara positiva och peppa varandra är viktigare än någonsin nu. Glöm inte att ringa, mejla, smsa, skriva kort och brev, kanske skicka ett blommogram till någon. Är du frisk och kry och kan göra ett enklare ärende för någon som inte kan komma ut, då blir du dagens hjälte.

Håll riktigt fysiskt avstånd – men glöm inte att använda alla de smittsäkra kontaktvägar vi kan ha med varandra. Ingen ska behöva känna sig ensam eller bortglömd.

Å styrelsens vägnar vill vi nu önska er alla en fin julhelg och ett gott och frisk år 2021.

Vid tangentbordet / Maud S

Friluftsårsmöte

Friluftsårsmöte lockade många besökare till Hembygdsgården i Hallsberg – som givetvis hölls på behörigt avstånd

Hallsbergs Hembygdsförenings årsmöte som enligt stadgarna skulle hållas under mars månad, fick som så många andra aktiviteter skjutas på framtiden, men den 19 augusti blev mötet av. Uppslutningen var god, 35 personer satt på rekommenderade avstånd till varandra utomhus i Stocksättersgårdens trädgård. Ordförande för mötet var Inga-Britt Ritzman, som klubbade av dagordningen i rask takt då åskan mullrade på avstånd. Sekreterare var Ola Sjölin. Det blev omval på samtliga platser utom två suppleantplatser. På dessa två stolar hälsar vi de nya krafterna Anja Sigfridsson och Birgitta Sunvisson varmt välkomna med i hembygdsgänget. Ordförandeskapet är även fortsättningsvis ambulerande mellan de ordinarie ledamöterna Yngve Sundell, Lillemor Ohlsson, Maud Stranneby, Dan Åström, Karin Lindberg, Annica Fjällstam Eriksson, Sture Hermansson och Inger Hellqvist. Ersättare är Rod Cansby. Mötet beviljade styrelsen ansvarsfrihet, verksamhetsberättelse och ekonomiska rapporter godkändes och medlemsavgiften för 2021 beslutades lämnas oförändrad, 100 kr/person.

Efter sedvanliga beslut delades enskilda fikapåsar ut till var och en och många samtalsämnen dryftades med något högre volym än normalt p g a av rådande avstånd.

100 kr/person
är medlemsavgiften
för 2021.

BG 5340-6724
Hallsbergs
Hembygdsförening

Nu är det bankgiro som gäller

Från och med 1 januari 2021 upphör Hembygdsföreningens Plusgirokonto, så glöm det numret och använd redan nu Hallsbergs Hembygdsförenings BANKGIRO. Numret är **5340-6724**. Där tar vi tacksamt emot medlemsavgifter, gåvor m.m.

Det går bra att redan nu betala **medlemsavgiften** för 2021, **100 kr/person**, till vårt **bg-konto**.

Tack och tack!

Mullstockarna på plats – men taket behöver läggas om

Våra hus och byggnader behöver ständigt underhåll och skötsel. Det mest akuta är nu denna lilla stuga, Brygghuset. Här har det blivit lite välbehövligt byte av mullstockarna, men problemet med taket kvarstår. Hembygdsföreningen har begärt in offert för arbete och material för att få till det hela så genuint och tidsriktigt som möjligt för att hela gården ska behålla sin egenhet och karaktär. Det kostar tyvärr mycket pengar att göra detta takarbete på traditionell rätt sätt och vi är öppna för alla förslag för att kunna genomföra och finansiera detta projekt.

På bilden ser vi från vänster Börje Wewertz, Dan Åström, Yngve Sundell och Rune Sunvisson.

Vi tackar så mycket för mullstockshjälpen!

Tomta gård

Arbetsgrupper för Skallerud och Tomta

Sedan en tid tillbaka har vi i hembygdsföreningen haft igång en arbetsgrupp som forskar kring Skallerud och Tomta. Området visade sig vara så stort att man delade sig i två grupper, en för Skallerud och en för Tomta. Av känd anledning har man inte kunnat träffas i den utsträckning man önskat, så forskningsarbetet har legat lite på is en period. Men här bjuder Anne-Marie Lenander på ett stycke ur det material man hittills sammanställt, som senare är tänkt att komma ut som en skrift. Läs och njut – här har vi hembygdshistoria flera hundra år tillbaka i tiden.

Anne-Marie
Lenander

I samband med att gamla Tomta by med nio lantbruk och 16 torp genomgick laga skifte 1837 till 1839 förändrades bebyggelsen i grunden. Bara en av ägarna fick bo kvar i den gamla byn och bygatan fick ny sträckning med utflyttade gårdar. En utsocknes helt ny ägare, brukspatron Jansson, köpte upp olika andelar med tillsammans en tredjedel av jorden, vilka bildade en ny enhet på god åkermark vid landsvägen - Tomta gård. Den har förblivit en av Hallsbergs största gårdar men har en brokig ägarhistoria.

Per Jansson var en mångsysslare som skapat sig en förmögenhet med många intressen och egendomar spridda över södra Närke, Östergötland och Sörmland. Han var en selfmade man med svag utbildning men hade tidigt en väl utvecklad känsla för goda affärer. Det är svårt att veta vad som lockade honom att investera i Tomta. Som gammal skjutspojke var han väl medveten om markens goda läge vid ett möte mellan två stora vägar och en syster bodde alldeles i närheten. Med intressen i brännvinsbränning, som var det ekonomiskt bästa sättet att utnyttja jordens avkastning, kan han ha lockats av den goda jordmånen inte minst för potatisodling.

Den blivande godsägaren föddes i Getabo i Lerbäck 1787, och han blev tidigt skjutspoke hos sin far Jan Ericsson, som drev Hammars gästgiveri. Det berättas att Per Jansson lyckades köpa mutsedlar i hemtrakten sedan han under skjutning till Örebro tjuvlyssnat på två resande, som undersökt ett lovande gruvområde men var oförsiktiga nog att inta en god middag i Örebro innan de försökte muta in sitt fynd. År 1814 köpte han Åmmebergs gård, bosatte sig där och bildade familj. Omkring 1820 gick flytten till det nyinköpta Fröshyttan, sedan till Vena gård. I de trakterna ägde Jansson malmrika marker runt Dalby och Knalla, där Zinkgruvan senare etablerades, och flera andra gårdar, bl a Isåsen. År 1823 kunde patron Jansson förvärva Borggårds säteri i Östergötland med dess stångjärnsbruk och 1825 övertog han med diskutabla metoder säteriet Torp i Husby-Oppunda socken i Sörmland. Han flyttade dit med familjen och fortsatte att vara skriven där till sin död 1852. Egendomarna utökades

ytterligare med Ekensholm i Sörmland och tillhörande Björndammens masugn och Stålbåga bruk, gruvlotter i Nyhyttan norr om Nora och en del av Edö gods, som kungen förvärvat i samband med köpet av Stjernerund. År 1837 tog Per Jansson över Dohnafors från familjen Robson och ett par år senare halva Skogholms bruk från friherrinnan Åkerhielm på Dylta. Enligt fabriksberättelserna i Kommerskollegium ägde han också ett pappersbruk i Åmmeberg.

Patron Jansson må ha varit en uppkomling och en tomtjobbare, som ägnade sig åt mer eller mindre suspekta manipulationer, men personligen tycks han ha varit omtyckt som en gladlynt person utan högfärd. Bristen på utbildning uppvägdes av snabbtänkheter och handlingskraft och ett mycket gott sinne för siffror. Han anses ha varit en av mellansveriges största brännvinsbrännare och drev omfattande spannmålshandel. Per Jansson tillbringade sitt liv på ständiga resor och besökte ofta Örebro, där han var en trägen gäst på Hindersmässan, ett välkänt ställe att knyta värdefulla kontakter. Mot slutet av sitt liv gjorde han sig av med en del av sina egendomar bland dem Tomta gård. Gruvorna i Åmmeberg såldes i början av 1840-talet för 100.000 rd till kamrer Widestrand i Örebro och handlanden Pehr Lundgren i Askersund som var svågrar. Det måste ha varit en fördelaktig affär för köparna som 1850 lyckades sälja till det belgiska bolaget Vieille Montagne för en mycket hög summa.

När brukspatron Jansson väl hade förvärvat jorden i Tomta och dess byggnader och torp tycks han endast ha ägnat egendomen ett förstrött intresse. En rättare skötte jorden. Brukspatronen var som nämnts bosatt på Torp säteri i Sörmland, men under sina resor kan han naturligtvis ha besökt Tomta då och då. Jordbruket drevs av en rättare och det finns vid denna tid inga tecken på någon mangårdsbyggnad för ägarens behov. Däremot anlades vid vattnet, som rann över ägorna och dämades upp till en liten damm, ett färgeri och förbättrade lokalerna för ett garveri.

Forts. —>

*Simberg 1901. Knut Ivar Simberg
(till häst) och några anställda.*

År 1847 fick Tomta gård en ny ägare. Per Jansson sålde egendomen till Lars Hedmark, en fyrtioårig inspektor vid Skogaholms bruk, där brukspatronen var hälftenägare. Det tycks ha varit en förmånlig affär för köparen, kanske en vänskapsgest. Hedmark, som var född i Hidinge, hade arbetat på olika bruk i sydnärke. Nu flyttade han med en nyförvärvad hustru till Tomta, där paret snart fick flera barn. Men gården tycks ha medfört ekonomiska problem. Familjen behövde en mer ståndsmässig bostad än den bondgård, som finns redovisad vid köpet. Troligen uppförde Hedmark ett nytt bostadshus, åtminstone delvis finansierat av ett inteckningslån på drygt halva köpesumman 14.000 riksdaler banco. Redan 1857 sålde han gården igen varefter familjen flyttade till en mindre gård i Hammar, hustruns födelsesocken.

Försäljningen av Tomta gård blev helt klar i häradsrätten i mars 1857 sedan förhandlingar och uppbudsprocedur pågått flera månader. Köparen överstelöjtnant Ulrik Fleetwood var en erfaren och företagsam jordbrukare, som länge hade skött ryttnästarbostället Tynninge i Kumla och som dessutom arrenderade Bre-sätter i Hallsberg, där han drev ett brännvinsbränneri med stor omsättning. En liten krog nära Skogaholm avsatte en del men det mesta såldes till handelsmän i Örebro. Brännvinsbränningen utökades genom en anläggning i Tomta, som möjligen hade startat redan under brukspatron Janssons tid. Vid Tomta gård skaffade Fleetwood snabbt rätt att hålla kreatursmöten och från 1858 tillstånd till två årliga marknader. Så skulle han kunna öka intäkterna genom att utnyttja det fina läget i landsvägskorsningen.

Men Fleetwoods initiativrika affärer hann aldrig bli lönsamma. Kammarherren och överstelöjtnanten var svårt skuldtynad, säkert mycket mer än som var allmänt känt. Redan 1858 inlämnade kamrer Widestrand, chef för Örebro Enskilda bank en ansökan att Fleetwood skulle sättas i konkurs. Så skedde in-

för Svea Hovrätt eftersom gäldenären var adlig och den omfångsrika konkursakten visar att inte mindre än 138 fordringsägare tillsammans krävde 330.000 riksdaler. Det gällde både små och stora belopp. Anställda och torpare kunde Fleetwood vara skyldig småsummor på mellan tio och hundra riksdaler, vänner och släktingar några tusen var och banker och kreditinstitut stora summor på över tiotusen riksdaler. Tillgångarna värderades till 250.000. Bland dem var Tomta var en stor post, uppskattad till 100.000 riksdaler. Under hösten 1858 utannonserades gården på auktion. Dess area uppgavs till 481 tld varav 141 var bördig åker. Egendomen var försedd med alla behövliga byggnader, tillsammans brandförsäkrade för 14.000 rd bco, däribland färgeri och garveri, ladugård för 70 kreatur samt en ångbränneribyggnad för största tillåtna tillverkning. Läget beskrivs som gynnsamt för handel och brännvinsbränning med planerad järnväg antingen över eller nära ägorna.

Auktionen ägde rum 15 oktober men som inte något godtagbart anbud inkom förrättades en ny auktion. Denna gång såldes gården till kamrer Widestrand för 50.000 riksdaler, hälften av det värde som upptagits i konkursen. Försäljning var nödvändigt och utdelningen till alla fordringsägare blev ändå dålig då Fleetwoods hustru fick rätt att behålla en ärvd fastighet i Stockholm, konkursboets andra stora tillgång.

Widestrand erhöll lagfart på Tomta och han arrenderade genast ut driften. En nyanställd inspektor Lars Strandberg, född 1823 i Stigtomta, Sörmland, flyttade in från Kumla med hustru och barn. I hans hushåll fanns en piga, en mamsell Price och dräng. För jordbruket svarade dessutom tre statdrängar med familjer. Under Strandbergs ledning fortgick brännvinsbränningen och de populära marknaderna under sextiotalet. Garveriet och kvarnen var utarrenderade och i drift. Av färgeriet finns inga spår.

Tune och hans mor 1898: Tune Dahlström bredvid hans mor Sofia Aspasia framför den gamla huvudbyggnaden. Två jungfrur och trotjänaren Karl Olsson är också med på bilden.

Men den jämna lunken fick ett dramatiskt och oväntat slut. En artikel i Nerikes Allehanda 28 december 1867 inleds "Om julfröjd skola vi icke tala dertill äro tiderna alltför bekymmersamma och sent skall detta års jul glömmas i vårt samhälle... på julaftonsmiddagen kom såsom ett åskslag från en solig himmel underrättelsen att kamrer Widestrand hade afwikit från orten och efterlämnat en balans (förskingring) i härvarande Enskilda bank. Likt en löpeld spred sig detta sorgebud genom staden..." Tidningen meddelar att Widestrand hade varit på en veckas besök i Stockholm. När han skulle resa hem bytte han inte i Hallsberg för att komma till Örebro utan fortsatte söderut troligen till någon skånsk hamn för vidare befordran till Danmark eller Tyskland. När det stod klart han försvunnit gjordes en undersökning i banken, varefter misstankar om förskingring anmäldes till landshövdingen och en häktningsorder utfärdades. Men det var alldeles för sent. Storleken av bankens förlust var ännu okänd men man visste att postremissväxlar för 46.800 riksdaler sänts iväg utan att insättningar gjorts och att sedelblanketter på 19.500 som Widestrand fått till underskrift hade försvunnit. Längre fram uppskattades bristen i banken till 300.000 riksdaler. Det var känt att kamrer Widestrand hade haft en del affärsmotgångar under senare år då egendomar som han tvingats överta efter en släkting sjunkit i värde. Dessutom hade han lidit borgensförluster. Örebro Sparbank, där Lars Peter Widestrand var ordförande, var inte drabbad och Enskilda banken skulle troligen klara förlusten. Skandalen var ändå mycket stor och mycket överraskande. Nerikes Allehanda skriver: "Widestrand, mannen med det goda hvidet, den överlägsna förmågan, allmänt ansedd för redbarhet och heder – en bedragare. ... I våra kommunalvärv var han ovärderlig, klarsynt, nitisk, skicklig, oegennyttig." Och han hade verkligen en mycket stark position i Örebro. Han var stadsfullmäktiges förste ordförande och ledde samti-

digt drätselkammarens arbete – en kombination som gjorde honom till stadens starkaste man. Avslutandet av hans lysande karriär kom fullständigt oväntat.

Förskingraren i Örebro föddes 1813 som bondson i Salsbro, Viby, men han stannade inte vid jorden. I stället fick den 18-åriga Lars Peter tjänst som skrivbiträde hos kronofogde Zetterstedt på Kärr och tog då namnet Widestrand. Efter fyra år flyttade han till Örebro 1835 och landskontoret där. Denna praktiska utbildning i räkenskaper och bokföring var nog för att han år 1837 skulle anförtros posten som kamrer och ledare för den nystartade Örebro Enskilda bank. År 1839 kunde han gifta sig med en ung köpmansdotter Elisabeth Wilhelmina Lundgren, född i Örebro 1820.

De första åren hyrde paret Widestrand bostad i Örebro och flyttade några gånger men 1843 kunde familjen med två små barn flytta till ett eget nybyggt hus på dåvarande Norra Smedjebacken. Den herrgårdsliknande byggnaden på en stor tomt ned mot Svartån med adress Olaigatan står ännu kvar. Huset var en av det dåvarande Örebros största privatbostäder och de många rummen i tre våningar räckte, sedan Widestrand övergivit det, till för att hysa Emelie Risbergs nyöppnade flickskola. Det var sedan från 1904 fram till 2013 tingsrätt. Under Widestrands tid ägde ett lysande sällskapsliv rum med många förnåma gäster, bland annat hertigen av Östergötland, den blivande Oscar II. På tomten fanns plats för stall och där hade den förste ägaren ett stiligt ekipage med två hästar.

Banken utvecklades väl och år 1843 blev han också regementsskrivare vid stadens husarkår med ansvar för dess ekonomi. Han ägnade sig åt lokal politik och fick viktiga uppdrag i stadens styrelse. Som framgått var han aktiv i affärer och köpte som nämnts ovan gruvfält i Åmmeberg från Per Janson, vilka han och hans sväger i Askersund lyckligen kunde sälja vidare. Mer problem tycks han ha fått med annan egendom,

Forts. —>

Tune på landsvägen 1898: Tune Dahlström på landsvägen mot Hallsberg. Till vänster syns statarbyggnaden.

Utanför stallet 1897. Personal med några dragare utanför stallet.

som han övertagit från en släkting, Kaggeholms slott nära Stockholm, Sörkvarn vid Strömsholmkanal och en stor andel i ett norrländskt sågverk. Dessa sjönk i värde och sågverket gick i konkurs. Widestrand var som många andra vid denna tid med ett outvecklat bankväsen djupt inblandad i en stor karusell med privatlån och omfattande borgensförbindelser. Han var inte den ende som fick övermäktiga problem. I Nerikes Allehanda kan man finna att den "rike" tändsticksfabrikör Segelberg gick i konkurs 1867 och att en ung officer begick självmord tyngd av skulder i december samma år.

Medan Widestrand påbörjade en ny framgångsrik karriär i Amerika pågick under flera år arbetet att

reda ut hans tilltrasslade affärer och genomföra hans konkurs i den övergivna hemorten. Tomta gård var säkert ett av konkursförvaltarnas mindre problem. Efter Widestrands konkurs övertog tre framstående män. De tillsatte en ny inspektor, som tillhörde släkten Gumaelius, men var inte egentligen engagerade av gården, som omständigheterna närmast tvingat dem att överta. Gumaelius avlöstes redan 1870 av en löjtnant Gripenberg från Örebro. När han efter ett par år fick en bättre tjänst på Boo säteri såldes Tomta gård till ännu en utsocknes, Esaias Dahlström, som flyttade in från Jönköping. För första gången fick Tomta gård en ägarfamilj som stannade länge och som tog del i traktens liv.

Angående CORONA

Hoppas att det snart kommer ett vaccin mot covid-19, så att världen kan börja fungera normalt igen.

Visste du förresten att ordet vaccin kommer av vacca som betyder ko på latin.

Bakgrunden är att den engelske byläkaren Edward Jenner (1749–1823) lade märke till att mjölkerskor aldrig fick smittkoppor och hörde bönderna säga att man inte kunde få smittkoppor om man haft kokoppor, en ofarlig sjukdom.

I maj 1796 ympade Jennings en åttaårig pojke först med ko-koppor och sedan med smittkoppor, pojken blev inte sjuk.

I detta nu forskas det intensivt på att ta fram ett vaccin, mot covid-19, men att göra som Jenner ta första bästa åttaåring och pumpa full med covid-19, är ju inte möjligt!! Vi får nog vara så vänliga och vänta på ett vaccin, under tiden får vi hjälpas åt att hålla i och hålla ut.

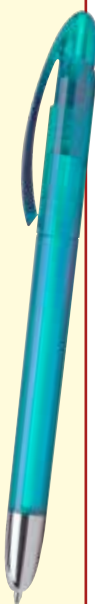

*Hälsningar från Dan,
som hittat detta i Wikipedia.*

*Har du något
intressant att
berätta?*

Skriv gärna och hör av dig till
Dan Åström Tel 0582-520 88

Välkommen med Ditt bidrag!

Vet du vad detta är?

På vårt årsmöte utomhus i augusti kom Ronny Karlsson med dessa järnpinnar i sin hand och undrade om vi visste vad det kunde vara. Han hade hittat dessa i sin stuga vid Spjutmossen.

"Pinnarna" är runt 8–13 cm långa och sitter samlade på en tråd. Är det någon av er som har en aning om vad detta kan vara och vad man kan ha använt dessa till? Hör gärna av er till någon av oss i styrelsen. Våra namn och kontaktuppgifter hittar ni i ytterspalten på sidan 2.

Ronny och vi väntar med spänning att få reda på vad ni vet.

DAN BOTANISERAR I BOKHYLLAN...

Jag har löst de 28 tecknens mysterium, alltså kan jag läsa. Bokstäverna kan ju kombineras i ett oändligt antal variationer och kan ju förstås och ge information till läsaren.

Den minsta lilla barnbok eller eposet av de stora mästarna, innehåller lika fullt bara de 28 tecknen.

Kommer du ihåg den första bok du läste när du knäckt koden? För min del var det Pippi Långstrump – första upplagan – som jag fått i julklapp av min storasyster.

Sedan blev det indianböcker för hela slanten, Grå molnets hämnd, Hjortdödaren eller äventyrsböcker av annat slag.

Vilka var dina favoriter som barn, har du några kvar nu i vuxen ålder? Hoppas att du hör till dem som läser och inte bara lyssnar på ljudböcker. Nog tycker jag att läsa är helt överlägset, man kan ju läsa i sin egen takt, och dra paralleller och jämföra med andra texter.

Kan du tänka dig en TV-fri dag? Där du sätter dig ned och läser en av dina favoriter från förr, och se om den håller än i dag.

Jag skulle i så fall läsa Vilhelm Mobergs romansvit om Utvandrarerna. Där kan man verkligen leva sig in i människors liv i mitten av 1800-talet.

Min uppmaning är – läs mera, gärna äldre böcker!

Dan Åström

Bjällerklang – Den gamla bilden...

Här på fotot är det verkligen vinter, en vinter såsom man vill minnas att vintrarna var. Mycket snö och minusgrader och träden helt vitmålade av kung Bore. Ett slädparti är på väg till eller från någon trevlighet i det djupa snölandskapet. Kanske man varit på något stort kalas i någon granngård en bit bort och ätit och druckit gott, eller kanske är man på väg hem från julottan? Alla är välklädda med pälsmössor, ylletrojor och muffar och med filtar och skinn över knäna åker man bekvämt i slädkorgen. Hästarna är välryktade, kraftfulla och lydiga. Man kan nästan känna doften från de varma hästkropparna och andedräkten pustande ur näsborrarna på de sammetsmjuka mularna. Utan problem drar hästarna slädarna med hela familjen i. Tänk vilken lycka att vara barn och få åka släde efter en häst, sitta där i skinnen och höra hästarnas lätta frustande ackompanjerade av

bjällrornas klang. Kommer någonsin våra barn att få uppleva detta? Ja, det vet man inte. Slädpartier var vanliga kring förra sekelskiftet men anordnas fortfarande av intresseföreningar norr ut i vårt land.

Fotot från Hembygdsföreningen arkiv.

En konstig gammal kärring

Jag skickar den här texten till er så att ni vet vad som händer när man blivit 60 (om ni inte redan vet det).

Om ni tycker jag är lite frånvarande, trött o konstig så ska jag berätta en sak för er så ni lättare kan förstå mej.

En konstig gammal kärring har flyttat in hos mej, vet inte vem hon är eller var hon kommit ifrån. Jag har säkert inte bjudit in henne, vet bara att en dag fanns hon där.

Hon är såå listig! Hon håller sig undan för det mesta, men när jag går förbi en spegel kan jag se skymten av henne. När jag ställer mig framför spegeln så står kärringen där och täcker nästan hela mej, så jag inte kan se min förtjusande spegelbild. Jag har försökt att ropa till henne att sluta – men hon ropar bara tillbaka. Jag tycker det är ganska grymt.

Om hon nu tänker hänga hos mej, så tycker jag hon kan betala någon slags hyra, men nej. Hittar ibland bara någon liten slant i en ficka eller under soffdynan, men det är bara småpotatis. Saken är nämligen den att jag tror – även om jag inte vill dra några förhastade slutsatser – att hon stjälar av mej.

Varje gång jag varit till bankomaten och tagit ut pengar – så försvinner dom efter ett tag!!

JAG slösar inte under några omständigheter bort så mycket pengar. Min slutsats är att kärringen stjälar. Hon ser ut att behöva föryngringskrämer, dit går nog pengarna.

Men det är inte bara pengar som försvinner. Mat har en konstig förmåga att på ett oroväckande sätt ta slut, speciellt godsaker som choklad, vin och annat gott. Jag kan inte ha sån't hemma en längre tid numera.

Men hon borde nog se upp – kilona kommer fort. Tror hon förstår problemet – hon har justerat min våg så att den visar för mycket när jag stiger på. Och på så sätt får hon mej att tro att det är jag som ätit upp allt och

gått upp i vikt.

Stackars kärring, för att vara så gammal är hon väldigt barnslig. Hon ändrar även mina kläder så att dom inte längre passar mej.

Sen rotar hon runt i mina saker så jag inte kan hitta något längre. Det är tungt då jag alltid haft bra ordning på allt.

Hon hittar på de mest fantastiska sätt att reta mig. Texten i min post och i tidningen suddar hon ut, så jag knappt kan se vad som står. Tv:s ljud har hon fingrat på så jag hör bara mummel. Trappstegen har hon höjt och dammsugaren har blivit tyngre. Nu sätter hon superlim på paket, burkar och flaskor bara för att det ska vara svårt att få upp dem

Tycker ni att hon uppskattar min gästfrihet??? På nätterna har hon nu börjat snarka så hårt att jag vaknar – såå störande!!

Hon följer mig nu vart jag går. När jag går till klädbutiken för att prova något nytt – provar hon samma plagg och står framför mig i provrummet, så jag inte kan se mig själv i spegeln. Det enda jag ser är hur dåligt kläderna sitter på henne.

Jag trodde inte hon kunde hitta på något mer sätt att retas med mig, men jag skulle ta nytt passfoto. Vad tror ni då hände??? Just som det blixtrade till ställde hon sig framför mej!

SÅ NU FÅR JAG HA HENNE I PASSET 10 ÅR FRAMÅT!!!

Annika

Sveriges Hembygdsförbunds grundsyn

Hembygdsrörelsen är en del av det levande samhället. Den skapar broar mellan det förgångna, nutiden och framtiden.

Hembygdsrörelsen har ett humanistiskt och demokratiskt synsätt. Den är öppen för alla oavsett bakgrund. Den respekterar kulturarvets skiftande former i tid och rum.

Hembygdsarbetet skapar gemenskap, trygghet och identitet. Intresset för kulturarvet är drivkraften i engagemanget för hembygden. Här möts alla generationer.

Hembygdssföreningen önskar er alla en riktigt fin julhelg och ett gott och friskt nytt år 2021

Det blir både jul och nyår även detta annorlunda år, det gäller bara att försöka göra något gott och bra av situationen. Allt blir antagligen inte som det brukar vara, traditioner med stora släktmiddagar, resor hit och dit med besök hos släktingar och vänner blir inte av. Men detta är ju av en anledning som vi alla vill uppnå, allas vår högsta önskan denna jul, nämligen att stoppa smittspridningen och få slut på pandemin.

Låt nu er fantasi flöda gällande hur man kan göra det bästa av situationen för att hålla humöret uppe och ha kontakterna med släkt och vänner. Kanske julkorten i år kommer att kännas extra välkomna och det lilla telefonsamtalet kanske blir helgerna höjdpunkt. Tänk på varandra, skicka många distanskramar i jul.

KORT JULKORTSHISTORIA

I Sverige började man skicka julkort i slutet av 1800-talet. Både influenser och kort kom till Sverige från Danmark och Tyskland. Då kunde det stå Fridfull jul, Fröjdefull jul och Glad jul på korten. Nu är det vanligast med God jul.

År 2009 skickades nästan 40 miljoner julkort i Sverige. År 2018 var antalet 16,5 miljoner.

Britten John Callcott Horsley gjorde 1843 det första julkortet, med texten "A Merry Christmas and a Happy New Year to You." 1875 började tyskfödde Louis Prang i USA att massproducera julkort. Från början importerade man i Sverige julkort från Tyskland och England. Motiven visade då för oss nordbor främmande jultraditioner som julgran, jultomte och julklappar till barnen, och snart kom dessa företeelser att inlemmas även i de svenska traditionerna.

Tomten på de importerade julkorten var ofta klädd likt en gruvarbetare, sannolikt med inspiration från Bröderna Grimms sagor. Den svenska tomten, vars ursprung var den ofta vresige hustomten, avbildades däremot klädd likt en bonde. Men snart skulle vår alldeles speciella svenska tomte få sitt nuvarande utseende.

År 1890 startade Axel Eliasson sitt konstförlag med vykortproduktion. Sju år senare gjorde han en beställning som kom att få den största betydelse för det svenska julkortet, liksom för bilden av den svenska julen. Det var av konstnären Jenny Nyström, som just kommit hem från Paris och som kom att ge oss bilden av den svenska jultomten, julklappar och julgran. Med tiden blev det kring 600 julkortsmotiv av Nyström som blev mycket populära.

Det första
julkortet
som skickas
des 1843.

Ett julkort
med Halls-
bergs brand-
station.

